

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

*

1942

Lægerne erindres om:

Ugelisterne skal indsendes hver Mandag.
Dødsattester rekvireres hos Embedslægerne.

Tilfælde af Tyfus

—	- Paratyfus B.	} anmeldes paa gul Blanket
baade til Sundhedsstyrelsen
og til Embedslægen.
—	- Meningitis cerebrospin. epid.	
—	- Poliomyelitis ant. acuta	
—	- Encefalitis epidemica	
—	- Vaccinationskomplikationer
fra Nervesystemets Side	

Tilfælde af Scarlatina

—	- Difteria	} anmeldes paa gul Blanket til
Embedslægen.
—	- Malaria artificialis	

Tilfælde af Miltbrand hos Mennesker

—	- Mund- og Klovsyge hos Mennesker	} anmeldes ved Paategning
om Patientens Navn og
Adresse paa Ugelisten.
—	- Myalgia epidemica	

Tilfælde af Tuberkulosis pulmonum et laryngis skal anmeldes paa de dertil udarbejdede, nye Blanketter.

Alle Dødsfald af Tuberkulose (Lunge-, Kirtel-, Knogle-, Meningeal-, Peritoneal-, Miliærtuberkulose) skal anmeldes paa de dertil udarbejdede Blanketter.

Kommunalbestyrelserne erindres om,

at det paahviler Embedslægerne at yde Bistand i alle Spørgsmaal af sundhedsmæssig Natur; herunder ogsaa Bestemmelserne i de sociale Love, forsaavidt disse angaar den offentlige Sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om

Pligten til at give Embedslægen og Politimesteren Underretning om Tid og Sted for Afholdelse af Kommissionsmøde, i Forbindelse med Oplysning om Dagsorden.

Thisted Amtslægekreds

bestaar af Thisted Amt med Undtagelse af Thyborøn, der hører til Ringkøbing Amtslægekreds.

Thisted Amtslægekreds har et Areal paa 23515 ha. Dens Kystlinie er 534 km.

Ved Folketællingen den 5. Nov. 1940 var Amtslægekredsens Folketal 84513.

Den er delt i to Lægekredse:

Thisted Lægekreds, bestaaende af Thisted Købstad og 38 Sognekommuner (64 Sogne) med et Folketal paa 58141, og

Morsø Lægekreds, bestaaende af Nykøbing Købstad og 14 Sognekommuner (31 Sogne) med et Folketal paa 26170.

Tabel I.

Folkemængden samt Antallet af fødte og døde i 1942

	Folke- mængde 1)	Levendefødte				Dødfødte 2)				Døde 2)				Fødsels- overskud	
		M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	M.	Kv.	Sum	‰ af fødte	M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	Antal	‰ af Folket.
Thisted Købstad. . .	8701	126	109	235	27,0	7	2	9	3,8	72	76	148	17,0	87	10,0
Nykøbing M. Købstad	8196	87	87	174	21,2	2	2	4	2,3	63	72	135	16,5	39	4,8
Købstæderne ialt. .	16897	213	196	409	24,2	9	4	13	3,2	135	148	283	16,8	126	7,4
Thisted Landkreds. .	49440	589	525	1114	22,5	10	8	18	1,6	229	236	465	9,3	649	13,1
Morsø Landkreds. . .	17974	193	182	375	20,9	3	4	7	1,9	48	63	111	6,2	264	14,7
Landkredsene ialt. .	67414	782	707	1489	22,1	13	12	25	1,7	277	299	576	8,5	913	13,5
Amtslægekredsen . .	84311	995	903	1898	22,5	22	16	38	2,0	412	447	859	10,2	1039	12,3

1) Folkeregistertal pr. 30/6 1942.

2) Ej korrigeret efter Hjemsted, jnfr. Teksten paa næste Side og Tabel V over Dødsårsagerne.

Antallet af levendefødte viser atter i Aar en betydelig Stigning, jvnfr. Tabel II.

Antallet af døde er omtrent som sædvanligt. Som anført i Tabel V over Dødsarsagerne, hvor ogsaa de uden for Thisted Amt døde, der var hjemmehørende i Amtet, er medregnede, er Antallet ialt 891.

Antallet af dødfødte har været af sædvanlig Størrelse.

Folkemængden er igen i Aar steget en Del i Thisted; i Nykøbing holder den sig omtrent konstant, og paa Landet viser den faldende Tendens.

Fødselsoverskuddet steg betydeligt og var større end i en lang Aarrække, — se Tabel II.

Tabel II.

Levendefødte og Fødselsoverskud i Forhold til Folketallet.

	Levendefødte pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekredsen	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekredsen	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i hele Landet
1930—34 incl.	19,9	9,2	7,1
1935—39 incl.	19,2	8,7	7,2
1940	19,6	10,2	7,9
1941	20,3	9,2	8,2
1942	22,5	11,9	

Ifølge *Jordemoderprotokollerne* har Amtets Jordemødre i 1942 assisteret ved 1968 Fødsler. Af disse var:

34 Tvillingefødsler. Der har altsaa været
1934 Fødende.

1860 Fødsler var rettidige og

108 Fødsler var for tidlige.

1904 Børn fødtes i Ægteskab, og

64 Børn fødtes uden for Ægteskab. Antallet af Fødsler uden for

Ægteskab udgjorde 3,5 % af samtlige Fødsler. (1941: 3,9 %, 1940: 3,1 %, 1939: 3,5 %, 1938: 3,2 %).

1836 Fødsler fuldendtes ved Naturen.

16 Gange foretoges Fremtrækning.

7 Gange foretoges Vending.

14 Gange foretoges Tangforløsning.

5 Gange fuldendtes Fødslen ved skarpe Instrumenter.

22 Gange foretoges Udtagning af Moderkagen.

274 Gange anvendtes vefremkaldende Stoffer.

1927 af de fødte Børn levede.

34 Børn døde ved naturlig Fødsel.

7 Børn døde efter Fødsel, hvor der anvendtes Kunsthjælp.

3 Mødre døde i Tilslutning til Fødslen.

387 Gange anvendtes Bedøvelse (1941: 296 Gange, 1940: 277 Gange, 1939: 222 Gange, 1938: 185 Gange, 1937: 180 Gange, 1936: 155 Gange).

Antallet af Fødsler, hvorved Bedøvelse anvendtes, er i de sidste 5 Aar steget fra 11,0 % til 19,7 %, men ligger dog lavere end i mange andre Amter.

Oversigt over Dødsfaldene.

(Dødfødte ikke medregnede).

Af de i Købstæderne hjemmehørende Personer døde i 1942: 202, af de i Landkommunerne hjemmehørende: 689, ialt 891 døde.

Saaledes beregnet efter Hjemsted bliver Dødeligheden 10,6 ‰ i hele Amtet, fordelt med 10,2 ‰ i Landkommunerne og 12,0 ‰ i Købstæderne; for hele Landet genfindes en tilsvarende højere Dødelighed i Byerne end paa Landet, hvilket hovedsagelig skyldes, at mange Mennesker flytter fra Landet til Byerne, naar de bliver gamle.

Tabel III.

Dødsfaldenes Fordeling efter Aldersklasse og Køn.
(efter Hjemsted).

	0—1	1—4	5—14	15—64	Aar 65	Aar og derov.	Ialt
	Aar	Aar	Aar	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Købstæderne	18	4	2	18	34	64	62
Landkommunerne	71	14	14	95	106	191	198
Amtslægekredsen	89	18	16	113	140	255	260
							891

Tabel IV.

Spædbørnsdødeligheden.

I Alderen under 1 Aar døde pr. 100 levendefødte:

	1942	1941	1940	1939	1938
Købstæderne	4,4	3,5 (4,7)	4,2 (4,5)	5,4 (4,9)	6,1 (5,7)
Landkommunerne ..	4,8	6,5 (6,3)	5,8 (5,5)	8,4 (6,6)	5,3 (6,0)
Amtslægekredsen ...	4,7	5,8 (5,5)	5,5 (5,0)	7,7 (5,8)	5,4 (5,9)

I Tabel IV ses Tallene for *Spædbørnsdødeligheden* i de sidste 5 Aar; de tilsvarende Tal for hele Landet er for tidligere Aar vedføjet i Paranteser. Tallene for 1942 er de laveste, der endnu er forekommet her i Amtet, men det bør dog bemærkes, at de udregnes som Forholdet mellem de i 1942 fødte og døde Spædbørn; og da der i denne Aargang fødtes ca. 10 % flere Børn end normalt, udviser Spædbørnsdødeligheden et lavere Tal, end hvis den udregnedes i Forhold til Antallet af de i Aaret 1941 fødte Børn, hvilket giver et rigtigere Billede af Spædbørnsdødeligheden. Saaledes beregnet er den 4,8 % for Købstæderne, 5,2 % for Landkommunerne og 5,2 % for hele Amtslægekredsen. Selv saaledes beregnet har Spædbørnsdødeligheden i 1942 dog været forholdsvis lav. Alligevel er der Grund til under de nuværende Forhold, hvor det bliver stedse vanskeligere at bevare Befolkningens og Smaabørnenes ernæringsmæssige og hygiejniske Standard, at faa ansat Sundhedsplejersker her i Amtet ligesom i andre Landsdele til at yde Mødrene praktisk Hjælp og Vejledning med Hensyn til Børnenes bedst mulige Ernæring og Pleje i det første Leveaar.

Af samtlige i Landsognene udstedte 576 Dødsattester udstedtes de 27 af *Ligsynsmænd* = 4,7 % eller kun Trediedelen af Tallet for 1937. Thisted Amt ligger dog med Hensyn til Ligsynsmændsdødsattester endnu omtrent dobbelt saa højt som Gennemsnittet for Landdistrikter i hele Landet.

De hyppigste Dødsårsager (se Tabel V) er som sædvanligt: Sygdomme i Hjerter og Kredsløbsorganer: 221 (1941: 317), Kræft: 146 (132), Alderdomssvækkelse: 79 (128) og Lungebetændelse: 51 (81).

Ved ulykkelig Hændelse døde i Amtslægekredsen	3	pr. 10,000 Indb.
i hele Landet (1941)	3,7	„ „ „

Ved Selvmord døde i Amtslægekredsen.....	13	pr. 10,000 Indb.
i hele Landet (1941)	17,4	„ „ „

Af Kræft døde i Amtslægekredsen.....	17,3	pr. 10,000 Indb.
i hele Landet (1941)	14,9	„ „ „

Dødsfaldene af Kræft i Amtslægekredsen udgjorde	16,6 %	af samtl. Dødsfald
---	--------	--------------------

Dødsfaldene af Kræft i hele Landet udgjorde (1941)	14,5 %	„ „ —
--	--------	-------

Tabel V.

Dødsårsagerne i Aaret 1942

i Thisted Amtslægekreds.

	Købstæderne		Landkommunerne		Ialt
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1. Misdannelser og Spædbørnssygdomme	7	4	21	12	44
2. Alderdomssvaghed	19	10	26	24	79
3. Tyfoid Feber	1	1	"	"	2
4. Paratyfus	"	"	"	"	"
5. Epidemisk Hjerne- og Rygmarvsbetændelse	"	"	"	"	"
6. Skarlagensfeber	"	"	"	"	"
7. Kighoste	"	"	"	8	8
8. Difteri	"	"	"	"	"
9. Dysenteri	"	"	"	"	"
10. Influenza	"	1	1	1	3
11. Mæslinger	"	"	"	1	1
12. Børnelammelse	"	"	"	"	"
13. Epidemisk Encefalitis	"	"	"	"	"
14. Lungetuberkulose	2	5	8	14	29
15. Anden Tuberkulose	2	1	4	2	9
16. Syfilis	"	1	"	"	1
17. Andre Infektionssygdomme	1	1	7	3	12
18. Kræft	13	23	49	61	146
19. Andre Svulster	1	1	6	4	12
20. Sygdomme i Blodet og Stofskiftesygdomme	2	3	6	20	31
21. Sygdomme i Nervesystem	4	8	30	37	79
22. Hjertesygdomme	11	18	52	63	144
23. Andre Kredsløbssygdomme	9	5	33	29	76
24. Katarrhalsk Lungebetændelse	4	8	13	16	41
25. Krupøs Lungebetændelse	"	"	4	2	6
26. Andre Sygdomme i Aandedrætsorganer	1	3	11	6	21
27. Sygdomme i Fordøjelsesorganer (incl. Kolerine) ..	3	5	13	23	44
28. Sygdomme i Urin- og Kønsorganer	7	4	29	4	44
29. Barselfeber	"	1	"	1	2
30. Andre Sygd. v. Svangerskab, Fødsel og Barselseng	"	1	"	2	3
31. Sygdomme i ydre Organer	1	"	"	3	4
32. Kronisk Alkoholisme	"	"	"	1	1
33. Andre kroniske Forgiftninger	"	"	"	"	"
34. Ulykkestilfælde, Mord og Drab	2	1	14	8	25
35. Selvmord	1	2	4	3	10
36. Ukendt Dødsårsag	2	2	2	8	14
Tilsammen ...	93	109	333	356	891

Døde uden Lægebehandling: 3 Mænd og 2 Kvinder, ialt 5.
Dødfødte: 22 Drenge og 16 Piger, ialt 38.

Tuberkulose.

Som det ses af Tabel V over Dødsaaarsagerne er der i 1942 blandt hjemmehørende i Thisted Amtslægekreds død 29 Personer af Lungetuberkulose og 9 Personer af anden Tuberkulose, ialt 38. Beregnet pr. 10,000 Indbyggere har *Tuberkulosedødeligheden* været 4,5. Som det ses af nedenstaaende Oversigt (Tabel VI), har Tuberkulosedødeligheden i 1941 og 1942 vist en betydelig Stigning sammenlignet med de nærmest foregaaende Aar.

Tabel VI.

I 1942 døde pr. 10,000 Indbyggere 4,5 af Tuberkulose.

I 1941	„	„	„	„	4,3	„	„
I 1940	„	„	„	„	2,5	„	„
I 1939	„	„	„	„	3,1	„	„
I 1938	„	„	„	„	3,3	„	„
I 1937	„	„	„	„	3,9	„	„
I 1936	„	„	„	„	5,4	„	„

Tabel VII.

Nye Tuberkulosestilfælde.

	Indberetninger om nye Tilfælde af Lungetuberkulose			Dødsanmeldelser om ikke tidligere indberettede Tilfælde af Tuberkulose		
	Mænd	Kvinder	Ialt	Mænd	Kvinder	Ialt
Thisted Købstad	0	2	2	1	0	1
Nykøbing —	1	5	6	1	2	3
Købstæderne ialt	1	7	8	2	2	4
Thisted Landkreds	7	16	23	4	4	8
Morsø —	4	4	8	0	2	2
Landkredsene ialt	11	20	31	4	6	10
Amtslægekredsen	12	27	39	6	8	14

Ialt foreligger saaledes for 1942 Indberetning om 53 Tuberkulosestilfælde: 18 Mænd og 35 Kvinder. Antallet er noget lavere end Aaret forud, men højere end de sidste Aar før Krigen, jvnfr. Tabel VIII.

Tabel VIII.

I 1942 indberettes	53 nye Tuberkulose	tilfælde.
I 1941	67	„ „
I 1940	55	„ „
I 1939	40	„ „
I 1938	33	„ „
I 1937	64	„ „

Det er rimeligt at antage, at den omtalte Stigning af saavel Sygeligheden som Dødeligheden af Tuberkulose i de sidste Aar har sin Hovedaarsag i Krigens Indvirkninger, paa lignende Maade som man saa det under forrige Verdenskrig. Den betydelige Prisstigning for Levnedsmidler, Brændselsknaphed og Bolignød er altsammen Forhold, der kan medføre forøget Smittemulighed og nedsat Modstandsevne imod Sygdommen. Maaske betyder det ogsaa noget, at trange Tider kan medføre større Ligegyldighed hos mange over for de første Sygdomstegn. Der er da al mulig Grund til at være paa Vagt over for Tuberkulosen, søge Læge ved den mindste Mistanke derom, og ved Tuberkulosestationernes Hjælp faa undersøgt de angrebnes paarørende og Omgivelser i videst muligt Omfang.

Skematisk Sygeliste for Aaret 1942 for Bykommunerne i Thisted Amtslægekreds.

Tabel IX Folkemængden var ved sidste Folketælling i Aaret 1940: 16,199 (I Beretningsaaret (pr. 30/6) 16,897)

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder					Ialt	Fortjæ Aars Sum
														1 Aar	5-14 Aar	15-64		65 Aar og derover		
														M.	K.	M.	K.	M.		
1. Tyfus	3	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	5	"	"	3	2	"	5	8
2. Paratyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1
3. Smits. Hjerne-Rygmarvbet.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
4. Børnelammelse {u. — } m. Lammelser	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1
5. Australsk Sovesyge	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	1	"	"	51
6. Blodgang	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
7. Malaria	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
8. Difteri	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
9. Skarlagenfeber	18	2	1	2	1	"	1	"	3	6	2	7	43	"	23	6	7	"	43	98
10. Barselsefeber	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	2	"	"	"	"	"	2	2
11. Blæreudslæt hos Nyfødte	1	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	"	"	"
12. Stivkrampe	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1
13. Mæslinger	10	7	1	20	27	"	1	3	6	42	149	83	349	"	128	201	4	8	349	350
14. Røde Hunde	"	"	"	1	1	"	"	"	3	"	"	"	5	"	1	"	"	"	"	1
15. Skaalkopper	31	7	9	8	4	1	3	"	"	"	"	"	63	"	32	28	3	"	5	152
16. Kighoste	20	11	17	20	24	5	1	1	3	"	29	12	143	"	5	78	58	"	63	169
17. Faaresyge	20	30	109	112	105	49	45	10	4	4	2	2	490	3	132	231	63	61	143	62
18. Influenza	31	32	47	14	32	39	26	35	31	49	32	46	414	1	47	114	128	100	490	10
19. Halsbetændelse	91	60	63	39	46	51	46	83	78	77	53	78	765	17	194	257	152	140	414	950
20. Bronchitis	67	68	44	38	35	44	52	29	26	32	42	38	515	98	126	77	79	20	765	651
21. Katarhalsk Lungebetændelse	4	8	7	3	3	5	15	11	5	10	17	12	100	37	23	12	6	11	4	515
22. Krupøs Lungebetændelse	4	3	2	2	2	1	5	4	3	5	4	5	38	3	5	10	13	6	38	30
23. Kolerine	4	38	23	16	9	22	28	29	44	40	34	26	313	55	100	48	50	51	313	722
24. Smitsom Gulsot	1	2	4	"	"	2	4	"	2	2	7	4	24	"	9	6	9	"	24	"
25. Gigtfeber	1	1	1	1	2	2	"	"	2	2	1	1	12	"	"	5	8	"	14	8
26. Rosen	2	2	"	1	1	1	"	2	1	"	"	"	"	"	"	2	9	"	12	8
27. Kalvekastningsfeber	"	1	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	2	"	2	4
Sum...	308	274	327	277	292	221	227	207	211	267	373	316	3300	231	873	1070	517	502	45	3300
28. Gonorrhoe	4	1	2	1	3	1	1	9	12	4	5	2	45	"	"	29	15	1	45	19
29. Venerisk Saar	"	1	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1	"	"	1	"
30. Syphilis	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"
31. Medfødt Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
32. Lymphogranulom	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
33. Delirium	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"

Skematisk Sygeliste for Aaret 1942 for Landkommunerne i Thisted Amtslægekreds

Tabel X Folkemængden var ved sidste Folketælling i Aaret 1940: 68,314 (1) Beretningsaaret (pr. 30/6) 67414

	Januar	Februar	Marts	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder						Ialt	Forrige Aars Sum			
														Under 1 Aar			15-64					65 Aar og derover		
														1-4 Aar	5-14 Aar	M.	K.	M.	K.					
1. Tyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
2. Paratyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
3. Smits. Hjerne-Rygmarvbet. . .	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
4. Børnelammelse (u. m. Lammelser)	1	"	"	"	"	"	1	2	6	2	1	"	4	12	1	2	5	1	3	"	"	"	"	"
5. Australsk Sovesyge	"	"	"	"	"	"	"	"	2	1	1	"	"	4	"	1	3	"	"	"	"	"	"	"
6. Blodgang	2	"	9	1	"	5	1	"	"	1	"	"	19	"	"	4	4	9	"	"	1	19	52	
7. Malaria	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	2	"	"	"	2	"	
8. Differitis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
9. Skarlagenfeber	55	30	11	16	10	13	10	18	19	50	36	44	312	2	48	193	24	44	2	"	1	312	218	
10. Barselfeber	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	
11. Blærendet hos Nyfæde	1	"	"	1	2	1	"	"	1	"	"	1	7	"	"	"	"	"	"	"	"	7	3	
12. Stivkrampe	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
13. Mæslinger	134	58	16	74	35	6	5	1	"	11	25	31	396	10	129	210	30	17	"	"	"	396	625	
14. Røde Hunde	18	3	2	4	14	2	5	6	"	1	13	11	56	2	19	23	9	3	"	"	"	56	209	
15. Skaalkopper	41	13	12	5	15	9	13	2	4	3	29	24	735	4	53	69	8	7	"	"	"	141	163	
16. Kighoste	74	54	64	116	146	69	85	48	21	5	34	44	967	6	157	415	259	125	11	"	"	967	50	
17. Faarsyge	35	54	83	143	182	128	96	82	39	27	54	44	1005	4	52	176	412	335	10	16	1005	2670		
18. Influenza	99	112	109	115	130	93	103	156	191	174	170	138	1697	28	275	507	426	447	8	6	1697	1457		
19. Halsbetændelse	190	117	120	115	130	93	103	156	191	174	170	138	1697	28	275	507	426	447	8	6	1697	1457		
20. Bronchitis	277	248	184	190	215	190	160	153	163	169	171	148	2268	332	389	343	443	483	122	156	2268	2171		
21. Katarrhalsk Lungebetændelse	43	40	47	32	64	59	62	34	29	63	36	36	545	127	136	78	66	57	33	48	545	762		
22. Krupps Lungebetændelse	8	3	9	6	8	2	12	3	5	5	5	16	82	2	5	13	32	18	4	8	82	74		
23. Koleline	31	41	50	57	43	58	112	118	139	117	53	18	837	110	186	132	189	178	15	27	837	1973		
24. Smitsom Gulsot	5	10	10	15	9	5	2	9	14	29	34	19	158	"	2	60	51	45	"	27	158	45		
25. Giftfeber	4	2	8	8	7	5	4	6	5	5	6	3	64	"	"	7	13	42	1	1	64	54		
26. Rosen	11	4	4	6	9	2	6	5	5	7	5	7	71	"	1	"	22	45	"	1	71	50		
27. Kalvekastingsfeber	"	1	1	"	"	"	"	"	"	1	"	1	4	"	"	"	4	"	"	"	"	4	4	
Sum...	1029	790	739	858	986	725	728	703	706	769	727	624	9384	730	1808	2604	2004	1873	198	267	9384	11270		
28. Gonorrhoe	1	1	2	"	"	3	3	6	3	5	1	3	28	"	"	"	13	15	"	"	28	12		
29. Venerisk Saar	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	"	"	"	"	"	"	"	"	3	2	
30. Syphilis	"	"	"	"	"	"	1	1	"	1	"	"	"	"	"	"	"	1	2	"	"	"	1	
31. Medfødt Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
32. Lymfhegranulom	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
33. Delirium	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	

Infektionssygdomme.

Det samlede Antal af de paa Ugelisterne anmeldte Tilfælde af Infektionssygdomme var, som det ses af nedenstaaende Tabeller, noget mindre end i 1941, men laa dog en Del højere end de senere Aar iøvrigt.

	1942	1941	1940	1939	1938
I Købstæderne anmeldtes ...	3300	3631	2396	2109	2418
I Landkredsene „ ...	9384	11266	7252	7101	6562
I Amtslægekredsen anmeldtes	12684	14897	9648	9210	8980

Den relative Sygelighed (Forholdet mellem Antallet af anmeldte Sygdomstilfælde og Folketallet) bliver herefter:

	1942	1941	1940	1939	1938
I Købstæderne	19,5 %	22,5 %	14,8 %	13,9 %	15,1 %
I Landkredsene	13,9 %	16,4 %	10,6 %	10,4 %	9,7 %
I Amtslægekredsen .	15,0 %	17,5 %	11,4 %	10,9 %	10,7 %

Den forholdsvis store Sygelighed skyldes hovedsagelig Forkølelssygdommenes og Kolerinens hyppige Forekomst, i Forbindelse med at der har været epidemisk Optræden af Mæslinger og i Særdeleshed af Faaresyge.

Idet der henvises til de skematiske Sygelister (Tabel IX og X), kan følgende bemærkes om de forskellige Infektionssygdommes Forekomst:

Tyfus (febris typhoidea): Som i Medicinalberetningen for 1941 omtalt forefaldt der i Nykøbing 7 Tyfustilfælde, hvoraf de 2 førte til Døden; 6 af de angrebne maatte antages at være smittede af Østers, der ulovligt var opbevarede i Hyttefade i Nykøbings Havn. I 1942 er der forekommet 5 Tyfustilfælde i Nykøbing, deraf det ene med dødelig Udgang. — Efter den store Tyfusepidemi i 1917—18 maatte det antages, at der i Nykøbing stadig levede Bacilbærere, der gav Anledning til de stadig optrædende nye Tilfælde; der iværksattes derfor en omfattende Undersøgelse af samtlige tidligere Tyfuspatienter i Byen samt et stort Antal af deres paarørende, Funktionærerne ved Byens Mejerier, Slagterier og større Virksomheder iøvrigt samt af alle Konsumhandlende i de Bydele, hvor Tyfuspatienterne levede; ialt er nu undersøgt 1023 Personer, hvoriblandt der paavistes 3 Tyfusbacilbærere. Undersøgelserne fortsættes, da der endnu maa formodes at være ukendte Bacilbærere.

Paratyfus (febris paratyphoidea B.): Ingen Tilfælde. Der kendes i Nykøbing 1 Paratyfusbacilbærer.

Smitsom Hjerne-Rygmarvsbetændelse (meningitis cerebrospinalis epidemica): Ingen Tilfælde.

Børnelammelse (poliomyelitis anterior acuta): I Landdistrikterne forekom 16 Tilfælde, deraf de 12 med Lammelser; ingen Dødsfald. Sygdommen optraadte spredt, men dog for to Familiers Vedkommende med 2 Tilfælde i hver; 3 af de angrebne var voksne, deraf en paa 33 Aar.

Australsk Sovesyge (encefalitis epidemica): Ingen Tilfælde.

Blodgang (dysenteria og paradysenteria) paavistes i 20 Tilfælde (1941: 103), men forekom utvivlsomt hyppigere som Aarsag til den ogsaa i Aar ret udbredte Kolerine.

Malaria (malaria): Ingen Tilfælde.

Difteri (diphtheria): 2 Tilfælde paa Mors isoleredes straks, og der optraadte ingen Tilfælde andetsteds i Amtet.

Skarlagensfeber (scarlatina) forekommer stadig hyppigt, ialt med 355, overvejende spredte Tilfælde; inden for Familier og Skole-distrikter optræder dog grupperede Tilfælde, som bl. a. gav Anledning til, at Agger Skole holdtes lukket en Maaned. Ingen Dødsfald.

Barselfeber (febris puerperalis): 4 Tilfælde.

Blæreudslet hos nyfødte (pemfigus neonatorum): 9 Tilfælde.

Stivkrampe hos nyfødte (tetanus neonatorum): Ingen Tilfælde.

Mæslinger (morbilli) optraadte som mindre Epidemier paa Mors. Ialt forekom 745 Tilfælde med 1 Dødsfald.

Røde Hunde (rubeolæ) forekom sjældent, ialt 61 Tilfælde.

Skaalkopper (varicellæ) optraadte spredt, med ialt 204 anmeldte Tilfælde.

Kighoste (tussis convulsiva) optraadte epidemisk paa Mors og forekom ialt med 878 Tilfælde, deraf de 8 med dødelig Udgang.

Faaresyge (pa rotitis epidemica) optraadte epidemisk over hele Landsdelen, med ialt 1467 anmeldte Tilfælde; Sygdommen var ofte ret svært forløbende, med meningeale Symptomer.

Influenza (influenza) forekom relativt sjældent, ialt med 1419 Tilfælde og 3 Dødsfald (1941: 3620 Tilfælde og 12 Dødsfald).

Halsbetændelse (angina tonsillaris) forekom ret hyppigt med ialt 2462 Tilfælde jævnt fordelt over hele Aaret.

Bronchitis (tracheo-bronchitis) var ligeledes og ligesom Aaret forud hyppigt forekommende, ialt med 2783 anmeldte Tilfælde.

Katarrhalsk Lungebetændelse (bronchopneumonia og bronchitis capilaris) forekom sjældnere end i Fjor, men med lignende Hyppighed som de forudgaaende Aar; som det ses af nedenstaaende Skema, har Dødelighedsprocenten været faldende i de senere Aar, fomodentlig som Følge af Anvendelse af de nyere kemoterapeutiske Midler. Ogsaa sat i Forhold til Befolkningstallene for de paagældende Aar er der nu et Fald i Dødeligheden.

Katarrhalsk Lungebetændelse 1937—42.

	1942	1941	1940	1939	1938	1937
Befolkningstal	84311	85269	84513	84291	83680	83482
Tilfælde af katarrh. Lungebetændelse .	645	913	671	753	643	1002
Dødsfald af katarrh. Lungebetændelse .	41	74	54	70	68	139
Dødsfald i % af Sygdomstilfældene	6,4 %	8,1 %	8,1 %	9,3 %	10,6 %	13,9 %
Dødsfald i ‰ af Befolkningstallet	0,5 ‰	0,9 ‰	0,7 ‰	0,8 ‰	0,8 ‰	1,7 ‰

Af Aarets 645 Tilfælde af katarrhalsk Lungebetændelse optraadte Halvdelen (de 323) hos Smaabørn under 5 Aar og havde her dødelig Udgang i 23 Tilfælde, d. v. s. godt 7 %, medens der i 1939 døde ca. 10 % af de af Sygdommen angrebne Smaabørn.

Krupøs Lungebetændelse (pneumonia crouposa) forekom betydeligt hyppigere end de senere Aar. I nedenstaaende Skema er Tilfælde og Dødsfald af krupøs Lungebetændelse opstillet paa samme Maade som oven for nævnt; Tallene er smaa, men der er dog ikke Tvivl om Dødelighedens Aftagen; i Forhold til Befolkningstallet er Nedgangen i Dødeligheden mindre sikker.

Krupøs Lungebetændelse 1937—42.

	1942	1941	1940	1939	1938	1937
Befolkningstal	84311	85269	84513	84291	83680	83482
Tilfælde af krupøs Lungebetændelse .	120	104	68	79	48	60
Dødsfald af krupøs Lungebetændelse ..	6	7	4	8	9	15
Dødsfald i % af Syg- domstilfældene ...	5 %	7 %	7 %	10 %	19 %	25 %
Dødsfald i ‰ af Be- folkningstallet	0,07 ‰	0,08 ‰	0,05 ‰	0,09 ‰	0,10 ‰	0,18 ‰

Kolerine (gastroenteritis acuta infektiosa):

I Aaret 1942 anmeldtes	1150 Tilf.,	deraf 165 hos Børn under 1 Aar
” ” 1941 ”	2685 ”	” ” ” ” ” ”
” ” 1940 ”	728 ”	” ” ” ” ” ”
” ” 1939 ”	751 ”	” ” ” ” ” ”
” ” 1938 ”	839 ”	” ” ” ” ” ”

Idet der ogsaa henvises til Omtalen af Paradysenteri i det foregaaende, kan bemærkes, at Kolorinen (febrile Diarrhoer), selv om den ikke var saa voldsomt udbredt som ifjor, dog forekom væsentligt hyppigere end normalt.

Smitsom Gulsot (hepatitis epidemica acuta) forekom med ialt 182 Tilfælde og ganske væsentlig hyppigere end sædvanligt.

Gigtfeber (febris rheumatica) er stadig ret sjælden, ialt 78 Tilfælde.

Rosen (erysipelas) er ligeledes sjælden, ialt 83 Tilfælde.

Kalvekastningsfeber (febris undulans) forekom med 6 Tilfælde.

Kønssygdomme: Der anmeldtes 73 Tilfælde af Gonorrhoe, en betydelig Stigning fra de foregaaende Aar: i 1941 anmeldtes 31 Tilfælde, i 1940: 14 Tilfælde, i 1939: 30 Tilfælde og i 1938: 49 Tilfælde. Af *Syfilis* anmeldtes 4 Tilfælde (i 1941: 3 Tilfælde, i 1940: 4 Tilfælde, i 1939: 3 Tilfælde og i 1938: 3 Tilfælde) og af *veneriske Saar* 1 Tilfælde.

Overførte Dyresygdomme: Foruden de nævnte Tilfælde af Kalvekastningsfeber forekommer Ringorm (trichofytia) ret hyppigt.

Forgiftninger: Paa Sygehusene behandledes nogle Tilfælde af Sovemiddelforgiftninger.

Sygeligheden af Tuberkulose er omtalt under Afsnittet Tuberkulose (Side 9).

De hygiejniske Forhold.

A. Købstæderne.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

Sundhedsvedtægten for *Thisted* Købstad er stadfæstet $^{22}_{11}$ 1919 med Ændringer af $^{7}_{3}$ 1927. Regulativet for Kødkontrol er stadfæstet $^{21}_{4}$ 1934 med Ændring af $^{14}_{10}$ 1938. Sundhedskommissionen har holdt 2 Møder og har behandlet en Række Sager ved Cirkulation mellem Medlemmerne. Der er behandlet følgende Sager:

5	Sager	angaaende	Overbebyggelse.
7	„	„	Godkendelse af Næringsvirksomheder.
2	„	„	sundhedsfarlige Lejligheder.
2	„	„	Husdyrhold.
2	„	„	Forhandling af Børnemælk.
59	„	„	Installation af W. C.
1	Sag	„	Badning i Fjorden.

Boligtilsynskommissionen, bestaaende af Sundhedskommissionens Medlemmer, Stadsingeniøren og Brandinspektøren, har i 2 Møder behandlet Forholdene i to Beboelsesejendomme; i den ene forbødes det Ejeren ved indtrædende Ledighed at udleje Lejlighederne uden Boligtilsynets Tilladelse; i den anden Ejendom krævedes en 1-Værelseslejlighed nedlagt og slaaet sammen med den Lejlighed, hvorfra den ulovligt var adskilt. Kommissionens Virksomhed vanskeligsgøres for Tiden af den herskende stærke Overbefolkning og Bolignød i Kommunen.

Sundhedsvedtægten i *Nykøbing M.* er stadfæstet 2/7 1927. Regulativet for Kødkontrol er stadfæstet 28/1 1939. Sundhedskommissionen har holdt 10 Møder og behandlet følgende Sager:

3	Sager angaaende	Godkendelse af Næringsvirksomheder.
3	„ „	sundhedsfarlige Lejligheder.
1	Sag	„ Byggetilladelse.
„	„	„ Mælkekontrol.
„	„	„ Badning i Fjorden.

Drikkevandsforsyningen.

I *Thisted* var Hovedvandledningens Længde ved Aarets Udgang 25777 m (Tilvækst 138 m). Stikledningernes Længde var 8093 m (Tilvækst 159 m).

Totalt Vandforbrug var i 1942: 746704 m³.

Industrielt Vandforbrug var i 1942: 221830 m³.

Vandforbrug pr. Individ pr. Døgn (fraregnet industrielt Forbrug) var 161 Liter (1938: 136 Liter).

I *Nykøbing M.* var Vandværkets Anlæg i det væsentlige uforandret som forrige Aar.

Toltalt Vandforbrug var i 1942: 705871 m³.

Industrielt Vandforbrug var i 1942: 62424 m³.

Vandforbrug pr. Individ pr. Døgn (fradraget industrielt Forbrug) var 235 Liter (1938: 209 Liter).

Afløbsforhold og W. C.

I *Thisted* forøgedes Hovedkloakledningens Længde med 71 m til 12160 m W. C.-Sædernes Antal forøgedes med 434 til 2083 Sæder.

I *Nykøbing M.*, hvor der Aaret forud foretoges en betydelig Udvidelse af Kloakanlægget, er Hovedledningens Længde 11000 m. W C.-Sædernes Antal er forøget med 80 til 1680 Sæder.

Nat- og Dagrenovation.

I *Thisted* var Antallet af Latrintønder ved Aarets Udgang 152 St. (1938: 748 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 1654 (1938: 1623).

I *Nykøbing M.* var Antallet af Latrintønder ved Aarets Udgang 600 Stk. (1938: 1130 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 2652 (1938: 2284).

Latrintøndernes og Skarnbøtternes Bortførsel foregaar i begge Byer uforandret som omtalt i Aarsberetningen for 1938.

Kontrol med Levnedsmidler.

I *Thisted* slagtedes paa det offentlige Slagtehus og de to Svineslagterier:

3643	Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	11,8 %
1853	„	Fedekalve	„ „ „	1,9 %
971	„	Spædekcalve	„ „ „	0,1 %
2064	„	Faar og Lam	„ „ „	0,1 %
19666	„	Svin	„ „ „	1,4 %

Thisted's Forsyning med Mælk skete ved Aarets Udgang fra et Andelsmejeri og et privat Mejeri i Byen og fra to Leverandører af Børnemælk. Forhandlingen sker fra 21 Udsalg og 15 Vogne. Det gennemsnitlige daglige Salg af Mælk i Thisted Købstad og den bymæssigt bebyggede Del af Thisted Landsogn viser nogen Stigning sammenlignet med de tidligere Aar; det har i 1942 været (Tallene i Parantes angiver det daglige Salg i 1941): Sødmælk 3111 l (2367 l), Børnemælk 605 l (585 l), skummet Mælk 212 l (559 l), Kærnemælk 563 l (263 l) og Fløde 223 l (221 l). Ogsaa beregnet i Forhold til Befolkningstallet viser det gennemsnitlige daglige Forbrug pr. Indbygger af Sødmlæk (incl. Børnemælk) en betydelig Stigning i de sidste Aar; det var i 1942: 0,38 l (1940: 0,26 l). Ikke blot Mælken's Fedtindhold, men ogsaa dens Renhedsgrad er imidlertid i disse Aar ikke saa god som tidligere; det maa derfor beklages, at den af Sundhedskommissionen forlængst vedtagne, reviderede Mælkevedtægt, der omfatter Dyrslægetilsyn med Besætningerne og en udvidet Laboratoriekontrol med Mælken, endnu ikke er ført ud i Livet.

I Aarets Løb er udtaget 524 Prøver af Sødmlæk, 42 Prøver af Børnemælk, 2 Prøver af skummet Mælk og 110 Prøver af Fløde. Mælken fra en Børnemælksbesætning viste sig ved gentagne Prøver saa uren, at Sundhedskommissionen maatte inddrage Tilladelse til Forhandling herfra og godkende en ny Besætning i Stedet. Politiet har i det forløbne Aar ikke kunnet afse Tid til de ellers sædvanlige Efter-syn af Mælkeudsalg og andre Næringsmiddelforretninger. Antagelse af en særlig Sundhedsbetjent kunde betyde et væsentligt Fremskridt inden for Sundhedskommissionens Virkeomraader.

Paa Steins Laboratorium er endvidere undersøgt: 20 Prøver Sukkervarer, 20 Prøver Frugtkonserver, 20 Prøver Citronvand og 10 Prøver Frugtvin; ingen af Prøverne gav Anledning til Paatale.

I *Nykøbing M.* slagtedes paa det offentlige Slagtehus og Svine-slagteriet:

1418 Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	11,2 %
1395 „	Fedekalve	„ „ „	3,2 %
1256 „	Spædekcalve	„ „ „	0,2 %
788 „	Faar og Lam	„ „ „	0 %
11692 „	Svin	„ „ „	1,7 %

Nykøbings Forsyning med Mælk sker fra 2 Privatmejerier i Byen og et Andelsmejeri i Oplandet. Mælken stammer fra 128 Besætninger med 859 Køer, hvoraf de 813 har bestaaet Tuberkulinprøven. Børnemælk forhandles ikke i Byen. Det gennemsnitlige daglige Salg af Mælk i Nykøbing har i 1942 været: 2270 l Sødsmælk, 720 l skummet Mælk, 336 l Kærnemælk og 270 l Fløde. Fra 1940 er Mælkekontrollen moderniseret, saaledes at der foretages maanedligt Dyr lægeeftersyn af samtlige Besætninger samt hyppig Laboratoriekontrol af Mælken. Af Stadsdyrlægens Beretning fremgaar bl. a.: Følgende Sygdomme gav Anledning til Udsættelse fra Mælkeleverance i kortere eller længere Tid, i nogle Tilfælde for bestandig: Tuberkulose i 3 Tilfælde, Yverbetændelse i 70 Tilfælde, Pattesygdomme i 11 Tilfælde og Børlidelser i 15 Tilfælde. Følgende hygiejniske Mangler gav Anledning til Paatale: snavsede Mælkespande 48 Gange, snavsede Malkeskamler 49 Gange, snavsede og uklippede Køer 11 Gange, Menneskeekskremer i Kostalden 5 Gange(!). Ved Laboratoriekontrollen har der 96 Gange været Anledning til Paatale over for Ejeren. Ved Eftersynet af Mælkeudsalgene konstateredes bl. a., at et Par Mælkehandlere fyldte Spandemælk paa Flasker og solgte Mælken som Flaskemælk, idet de havde forskaffet sig en Del af det paagældende Mejeris Kapsler.

Paa Steins Laboratorium er endvidere undersøgt 10 Prøver Byggryn, 10 Prøver Havregryn, 20 Prøver Honning, 20 Prøver Gemysekonserves og 20 Prøver Kaffesurrogater.

Bebyggelsesforhold og Bolighygiejne.

I *Thisted* nedreves 1 3-Værelses- og 2 4-Værelseslejligheder. Der opførtes 12 nye Beboelseshuse med 1 2-Værelseslejlighed, 10 3-Værelses- og 16 4-Værelseslejligheder; desuden indrettedes i ældre Huse 1 1-Værelses- og 7 2-Værelseslejligheder. Disse Lejligheder har dog langt fra kunnet tilfredsstille Behovet, idet Folketallet i de sidste 3 Aar er steget med over 1000 Indbyggere grundet paa Udførelse af særlige Arbejder i Byens Opland. Der er herved opstaaet en i hygiejnisk Henseende meget uheldig Overbefolkning af mang-

foldige Lejligheder, hvortil kommer, at det tiltrængte Arbejde med Sanering af de daarlige Lejligheder i Kældre og gamle Ejendomme praktisk talt er gaaet i Staa.

Ogsaa i *Nykøbing* hersker der Boligmangel, til trods for at der i Aarets Løb er fuldført 2 Husblokke med ialt 40 3-Værelseslejligheder. Boligtilsynet har p. Gr. af Boligmanglen ikke kunnet skride ind over for de gamle og daarlige Beboelseshuse, som findes i stort Tal, men har maattet indskrænke sig til at forlange visse Reparationer udført.

Omsorg for Børn.

Den gennemsnitlige Belægning paa *Thisted* Børnehjem, der er statsanerkendt med Plads til 12 Børn i Alderen 0—4 Aar, har i 1942 været 16. Børnenes Helbredstilstand har været god.

Paa *Thisted* Børneasyl har der været gratis Middagsbespisning for Børn i 159 Dage for gennemsnitlig 96 Børn daglig. Ved Bespisningen gives 2 Retter varm Mad, een Gang ugentlig dog kun 1 Ret. Asylet, der drives som Dag hjem, har gennemsnitlig været søgt af 21 Børn; de deltager om Vinteren i Bespisningen.

Under Tilsyn af *Thisted* Børneværn var ved Aarets Udgang 88 Børn efter Kap. VII og VIII og 40 Børn efter Kap. IX i Lov om offentlig Forsorg.

Paa *Nykøbing* Børneasyl er der i Januar Kvartal Middagsbespisning, bestaaende af 2 Retter varm Mad; der har været indtegnet ca. 140 Børn, der bespises hver 2. Dag.

Under Tilsyn af *Nykøbing* Børneværn var 199 Børn efter Kap. VII og VIII og 22 Børn efter Kap. IX i Lov om offentlig Forsorg.

Mødrehjælpen har 2 Gange maanedlig haft Konsultation i *Thisted* og *Nykøbing*.

Skolerne.

I *Thisted* var Antallet af skolesøgende Børn i Borgerskolen pr. 1/1 1942: 815 (1/1 1941: 842), i den kommunale Mellem- og Realskole 317 (1/1 1941: 306), deraf 67 udenbys Elever. Paa Grund af Brændselsknapheden har Skolernes Gymnastiksale kun været benyttet i begrænset Omfang; Skolebadningen har ved Anvendelse af indenlandsk Brændsel kunnet genoptages, hvilket ikke mindst nu for Tiden er af stor hygiejnisk Betydning. Den største af de to Borgerskoler er siden 9/4 1940 stadig belagt til andet Formaal, medførende en betydelig Nedsikring af Timeplanen og Overbefolkning af den anden Skole.

Der er ingen Skolelæge. Der er antaget en Sygeplejerske til Eftersyn af Børnene med Henblik paa Lus. En særlig i Psykologi uddannet Lærerinde foretager Intelligensundersøgelse m. v. af de Børn, der ikke følger saa godt med i Skoleundervisningen. En Lærer, der er uddannet som Talepædagog, underviser paa Skolen Børn, som lider af Stammen og andre Talefejl.

Den i 1940 indførte Skoletandplejeordning har nu fungeret i 3 Aar. I 1940 begyndtes med 1. Klasserne og derefter lægges hvert Aar et Klassetrin til. Behandlingen foretages af de praktiserende Tandlæger efter Forældrenes Valg. For Behandlingen, Lokale, Materialer m. v. betaler Kommunen aarligt pr. Barn: 15 Kr. for 1. og 2. Klasserne, 10 Kr. for 3. og 4. Klasserne, 11 Kr. for 5.—7. Klasserne og derefter 15 Kr. Praktisk talt alle de Børn, der omfattes af Ordningen, har søgt Behandlingen, som foretages i Forbindelse med Eftersyn 2 Gange aarligt. Af nedenstaaende Skema fremgaar Antal og Art af de givne Behandlinger; kun 2 % af Skolebørnene har saa gode Tænder, at Behandling ikke var nødvendig.

Thisted kommunale Skoletandpleje i Skoleaarene 1940—43.

Skoleaar	Antal behandlede Børn	De forskellige Behandlingers Antal					
		Fyld- ning	Rod- beh.	Rens- ning	Udtræk- ning	Andre Beh.	Behandlinger ialt
1940—41	119	728	52	6	63	130	979
1941—42	233	814	27	19	164	173	1197
1942—43	378	1061	26	27	209	38	1361
1940—43 ialt.....		2603	105	52	436	341	3537

I *Nykøbing* nedlægdes den private Realskole ved Skoleaarets Udgang, og Eleverne overflyttedes til Kommuneskolen, der pr. $31/12$ 42 havde 1156 Elever. Det kommunale Gymnasium er blevet udvidet med en nysproglig og en matematisk-naturvidenskabelig Klasse.

Der er ikke Skolelæge eller Skoletandpleje. En Sygeplejerske har foretaget Eftersyn af Skolebørnene med Henblik paa Lus.

Omsorg for gamle og fattige.

Thisted Alderdomshjem, der har Plads til 44 Alumner, har været fuldt belagt. I Kreibergs Stiftelse bor 4 og i Haandværkerstiftelsen 12 Personer. Paa Johnsens Rekreationshjem, der har Plads til 17 Patienter, var Gennemsnitsbelægningen 10,7.

I *Nykøbings* Alderdomshjem boede ved Aarets Udgang 56 Personer, i M. C. Holms Stiftelse 19, i Filtenborgs Stiftelse 6, i Borchs Stiftelse 5, i Nybys Stiftelse 3, i N. A. Christensen og Hustrus Stiftelse 24 og paa „Hospitalet“ 8 Personer.

Bade og Idræt.

Efter at den kommunale Badestrand ved Simons Bakker nær *Thisted* i 1940 beslaglagdes til andet Formaal, har Skolebørnene og Befolkningen i alt væsentligt været henvist til at bade fra Badeanstalterne ved Byen. Ved Realskolens Badeanstalt var Vandet ofte groft forurennet fra et Hovedkloakudløb i Badeanstaltens umiddelbare Nærhed; i Løbet af Sommeren forlængedes Udløbet 44 Meter ud i Fjorden for at afbøde de værste Gener. Badeforholdene er dog stadig saa uhygiejniske, at det er vedtaget i 1943 at flytte al Skolebadning til Badeanstalten ved Østre Strandsti, hvor Vandet er betydelig mindre forurennet.

Tyfusepidemien i *Nykøbing* i 1941—42 gav Anledning til en omfattende Undersøgelse af Vandet i Fjorden og ved Byens Badestrande; ved visse Vind- og Strømforhold har Vandet ved de kommunale Badeanstalter vist sig forurennet i sundhedsfarlig Grad, stammende fra et Kloakudløb ca. 500 m Nord derfor; det overvejes nu at omlægge denne Kloak.

Idrætspladsen i *Nykøbing* udvidedes fra 6000 m² til 15500 m².

Efter at den offentlige Badeanstalt paa *Thisted* Sygehus i 1939 nedlagdes, har der ikke i hele Amtet været en eneste offentlig Varmtandsbadeanstalt. Det har med Rette vakt Opsigt i Pressen og føles som et stort Savn ikke mindst for Tiden, hvor den personlige Renlighed p. Gr. af de daarlige Boligforhold og andre af Krigens Følger er væsentlig ringere end normalt. Alle gode Kræfter i Byernes Raad bør forenes om snarest at faa løst dette Spørgsmaal.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

Efter at der i 1941 var konstateret en betydelig Tiltagen af baade *Hoved-* og *Krophus*, vedtog Rigsdagen i Marts 1942 et Tillæg til Epidemiloven om Bekæmpelse af Lus. Epidemikommissionerne i *Thisted* og *Nykøbing* bemyndigede derefter Embedslægerne til at træffe de nødvendige Foranstaltninger.

I de to Købstæder antoges en Sygeplejerske til at foretage Eftersyn af Skolebørnene og i de lusebefængte Hjem. For Landkommunernes Vedkommende udsendte Skoledirektionen et Cirkulære til Skolerne angaaende Spørgsmaalet og om at søge Hjemme-

sygeplejerskernes Assistance til Undersøgelse og Behandling af Skolebørnene. Af modtagne Indberetninger fremgaar, at der i Thisted behandledes 182 Tilfælde af Hovedlus og 77 Tilfælde af Kroplus, i Nykøbing 214 Tilfælde af Hovedlus og 14 Tilfælde af Kroplus og i Landkommunerne 92 Tilfælde af Hovedlus og 74 Tilfælde af Kroplus; ialt behandledes saaledes 388 Tilfælde af Hovedlus og 165 Tilfælde af Kroplus.

Aflusning for Kroplus sker ved Indlæggelse paa Sygehusenes Epidemiafdelinger samtidig med Desinfektion af Gang- og Sengetøj. Da Sygehusenes Desinfektionsanlæg ikke overalt har været vel-egnede hertil, er der af Fjerritslev Sygehus anskaffet et Aflusnings-skab og til Vestervig Sygehus bevilget et tilsvarende; endvidere er der bevilget en ny Desinfektionsanstalt ved Nykøbing Sygehus.

Aflusningens Nødvendighed er gennemgaaende mødt med stor Forstaaelse fra Befolkningens Side. Kun i ganske enkelte Tilfælde har det vist sig nødvendigt at sætte Lovens Tvangsbestemmelser i Kraft.

Ved de *offentlige Vaccinationer i Thisted* vaccineredes 192 Børn. 59 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

I Thisted har Lægerne vaccineret 75 Børn mod Kighoste og 100 mod Difteri.

Offentlig behandledes i Thisted 23 Mænd og 18 Kvinder for Gonorrhoe, 4 Mænd og 4 Kvinder for Syfilis og 1 Mand for venerisk Saar; ialt behandledes saaledes i 1942 54 Tilfælde af Kønssygdom mod 25 Tilfælde i 1941 og 10 Tilfælde i 1940. Hos 37 Personer, der mødte til Undersøgelse, paavistes ikke Kønssygdom.

Til *Tuberkulosestationen* i Thisted er henvist 155 Personer, hvoraf der hos 17 konstateredes Tuberkulose; der føres gennem Stationen Tilsyn med 29 Hjem, deraf 14 med smittefarlig Tuberkulose. Sygeplejersken har aflagt 768 Hjemmebesøg. Stationen har henvist 2 Patienter til Hospital, 4 til Sanatorium og 3 til Kystsanatorium. Der er uddelt 210 kg Havregryn og 1254 Liter Mælk til trængende Personer.

Sygeplejen i Thisted besørges af to af Sygekassen ansatte Sygeplejersker og en Menighedssygeplejerske (Diakonisse).

Rottebekæmpelsen er i Thisted udført i ca. 300 Ejendomme. Ca. 80 % af Byens Ejendomme angaves i 1942 at være fri for Rotter.

Ved de *offentlige Vaccinationer i Nykøbing* vaccineredes 107 Børn. 65 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

I Nykøbing har Lægerne vaccineret 93 Børn mod Kighoste og 17 mod Difteri.

Epidemikommissionen i Nykøbing har holdt 10 Møder vedrørende Foranstaltninger mod Tyfus.

Offentlig behandledes i Nykøbing 4 Personer for Gonorrhoe og 5 for Syfilis. Hos 10 Personer, der mødte til Undersøgelse, paavistes ikke Kønssygdom.

Til *Tuberkulosestationen* i Nykøbing henvistes 21 Personer, hvoraf der hos 2 konstateredes Tuberkulose; der føres gennem Stationen Tilsyn med 19 Hjem, hvoraf 7 med smittefarlig Tuberkulose. Stationen har henvist 1 Patient til Hospital og 5 til Sanatorium. Der er uddelt 108 kg Havregryn og 1929 Liter Mælk til trængende Personer.

Sygeplejen i Nykøbing besørges af to af Sygekassen ansatte Sygeplejersker samt en Menighedssygeplejerske (Diakonisse).

B. Landkredsene.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

Samtlige Landkommuner har Sundhedsvedtægter af nyere Dato. Men mangfoldige Steder er Sundhedskommissionerne desværre endnu meget tilbageholdende med Hensyn til at paase, at Vedtægtens Bestemmelser overholdes.

Kun i faa Tilfælde har Kommissionerne anmodet om Embedslægernes Medvirken. I Klitmøller forurenedes en Brønd alvorligt fra en Kloak fra en nærliggende Barak. I Ø. og V. Assels Kommune fandtes Sivebrønde i Nærheden af Vandværkets Boring. Begge Forhold er nu bragt i Orden.

Skolerne.

Efter Amtsskolekonsulentens Oplysning har der i Amtets Landkommuner i 1942 været 8434 undervisningspligtige Børn (1939: 8778). Der er endnu ikke Skolelæge eller Skoletandlæge i nogen af Landkommunerne.

Ved Aarets Udgang fandtes 2 købstadsordnede og 151 landsbyordnede Skoler med ialt 431 Klasser, hvori Gennemsnitsbørnetallet var 18,5. Lodbjerg Skole nedlagdes. I Aarets Løb fuldførtes nye Skoler i Klitmøller, Ørum, V. Thorup og Sundby (Thy), og 7 er under Opførelse. Kun 18 Skoler har egen Gymnastiksal (11 %), hvilket maa beklages, særlig i Betragtning af de gode Muligheder, der har været for Udbygning af bestaaende Skoler gennem de øgede Tilskud. Der findes endnu adskillige gamle Skoler med daarlige sundhedsmæssige Forhold; det er Tilfældet med flere Skoler paa

Mors, hvor man endnu ikke nogetsteds er gaaet i Gang med at udbygge Skolerne efter den nye Skolelovs Fordringer, og det gælder i Thy særlig Sennels og Tømmerby Skoler, der snarest bør afløses af nye. Det maa meget ønskes, at de nyvalgte Sogneraad vil tage Spørgsmaalet op til Behandling.

Drikkevandsforsyningen.

Nye Vandværker er ikke indrettet i Aarets Løb. Som sædvanligt har Embedslægerne i en Række Tilfælde bistaaet ved Bedømmelsen af indsendte Prøver af Brøndvand, der mange Steder er stærkt forurennet.

Omsorg for Børn.

Paa Børnehjemmet i Sønderbjerg, der har Plads til 24 Børn i Alderen 2½—15 Aar, har Gennemsnitsbelægningen været 28; der optraadte 4 Tilfælde af Skarlagensfeber i Aarets Løb. Børnehjemmet i Aas, der har Plads til 20 Børn i Alderen 4—14 Aar, havde en Gennemsnitsbelægning paa 23; her var ingen særlig Sygelighed.

Bade og Idræt.

Hurup Friluftsbad har været lukket i den forløbne Sæson.

Embedslægerne har medvirket ved Bedømmelse af Planerne om 11 kommunale Idrætspladser i Landkommunerne.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

Ved de offentlige Vaccinationer vaccineredes i Landsognene i Thisted Lægekreds 1103 Børn og i Morsø Lægekreds 425 Børn.

Hjemmesygepleje findes i samtlige Kommuner med Undtagelse af Sennels, Hunstrup, Østerild, Hjørdemaal og Visby-Heltborg.

Kampen mod Tuberkulosen. Tuberkulosestationernes Virksomhed er omtalt under Afsnit A. Foreningen til Kvægtuberkulosens Bekæmpelse har nu gennemført Rensningen af ialt 14 Mejerikredse, og man er nu i Thisted Amt oppe paa 94 % rene Besætninger (1941: 85 %, 1934: 15 %); Mors kan antagelig faa fuldstændig rensning i Løbet af 1943, og Resten af Amtet ventes hurtigt at ville følge efter.

Desinfektion for offentlig Regning er udført 34 Gange for Tuberkulose, 18 Gange for epidemiske Sygdomme og 11 Gange for Lus og Væggetøj.

Epidemikommissionen for Morsø Herreder har behandlet 5 Sager vedrørende Foranstaltninger mod Børnelammelse og 1 Sag angaaende Difteri.

Af de praktiserende Landlæger er foretaget ca. 400 Vaccinationer mod Kighoste og godt 200 mod Difteri.

Lægernes Aarsberetninger.

Flere Læger omtaler den stærke Stigning, der har været i Antallet af Tilfælde af Lus og Fnat.

Dr. Schmitz, Thisted, Sygehuslæge Lützhøft Christensen, Koldby, og Dr. Agerholm Christensen, Ø. Jølby, nævner adskillige Tilfælde af Generatorgasforgiftninger, baade i akut og kronisk Form.

Dr. Belter, Hurup, og Dr. Knudsen, Hvidbjerg, omtaler, at Mælken ofte afsætter grumset Bundfald i Flaskerne og bliver for hurtigt sur.

Dr. Friis-Rasmussen, Nykøbing, har iagttaget talrige Tilfælde af Udslet paa Hænderne hos de Kvinder, der er beskæftiget i Muslingeindustrien.

Dr. Westh, Thisted, omtaler, at en Kiropraktor i Byen igennem 11½ Aar har behandlet en Dreng for St. Veitsdans, uden at der har vist sig nogen Bedring.

Embedsmæssige Tilsyn m. m.

Der er af Embedslægerne afholdt 4 Jordemoderkonferencer og foretaget 55 hygiejniske Eftersyn samt 23 Eftersyn i Anledning af smitsomme Sygdomme og 18 for Lus og Fnat. I Forening med den farmaceutiske Visitator er afholdt Visitats paa alle Amtets Apoteker; der er herved ikke paavist alvorligere Mangler.

Embedslægerne fungerer som Chefer for Sanitetstjenesten i de to Købstæders civile Luftværn.

Kvaksalveri.

Kvaksalverisager har ikke været til Behandling i Aarets Løb.

Embedslægernes retslige Virksomhed.

I *Thisted Lægekreds* afholdtes 33 lovmæssige Ligsyn, deraf 8 Gange i Tilfælde af Selvmord (5 Gange ved Hængning, 1 ved Gasforgiftning, 1 ved Sovemiddelforgiftning og 1 ved Skudsaa),

14 Gange ved Ulykkestilfælde (7 ved Drukning, 2 ved Fald med Cykle, 1 ved Løbskkørsel, 1 ved Automobilpaakørsel, 1 ved Kvælning i Sengetøj og 2 med ukendt Aarsag (ilanddrevne)),

5 Gange i Tilfælde af pludselig Død efter kendt forudgaaende Sygdom,

6 Gange i Tilfælde af pludselig Død uden kendt forudgaaende Sygdom.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 7 Gange og Undersøgelse af Personers Sundhedstilstand 7 Gange.

23 Personer er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 40 Gange udtaget Blodprøve i Paternitetssager.

10 Arrestanter er behandlet i Arresten for lettere Sygdomstilfælde.

I 40 Tilfælde er afgivet Erklæring i Paternitetssager vedrørende Avlingstiden.

I *Morsø Lægekreds* afholdtes 13 lovmæssige Ligsyn, deraf

2 Gange i Tilfælde af Selvmord (1 ved Hængning og 1 ved Gasforgiftning);

5 Gange efter Ulykkestilfælde og

6 Gange ved pludselig, naturlig Død.

Lovmæssig Ligaabning foretoges 2 Gange.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 7 Gange.

20 Personer er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 23 Gange udtaget Blodprøver i Paternitetssager og i 17 Tilfælde afgivet Erklæring i Paternitetssager vedrørende Avlingstiden.

Ved ugentligt Besøg i Arresten føres Tilsyn med Arrestanternes Sundhedstilstand.

Medicinalpersonale og Sygehusvæsen.

Medicinalpersonalet var ved Aarets Udgang:

Tabel XI.

	Læger			Jordemødre			Apotekerer	Tandlæger
	Kreds-læger	praktiserende	Ialt	Distrikts-jordem.	praktiserende	Ialt		
Thisted Lægekreds.....	1	21	22	19	1	20	9	4
Morsø —	1	9	10	7	1	8	3	4
Amtslægekredsen	2	30	32	26	2	28	12	8

Læge Aksel Emil Springborg er ansat som Kredslæge i Morsø Lægekreds.

Læge Ernst Østergaard Madsen har nedsat sig i Øster Assels.

Læge Poul Tage Christian Schleisner, Bedsted, er flyttet til Birkerød.

Læge Hans Thorkild Baggesgaard Therkildsen har overtaget Dr. Schleisners Praksis i Bedsted.

Læge Peder Borresen, Ydby, er flyttet til København.

Læge Lars Carl Christian Christensen har overtaget Dr. Borresens Praksis i Ydby.

Læge Jens Peter Hjortved har nedsat sig i Uglev.

Distriktsjordemoder, Fru Karoline Kristine Kristensen, Fjerritslev, er afskediget med Pension p. Gr. af Alder. Fru Kristensen har nedsat sig i Fjerritslev som praktiserende Jordemoder.

Distriktsjordemoder, Fru Asta Kamilla Klit, Bjerget, er ansat som Distriktsjordemoder i Fjerritslev.

Distriktsjordemoder, Fru Kristine Klitgaard, Hunstrup, er flyttet til Ramme.

Jordemoder, Fru Jeanette Aagaard Hansen er ansat som Distriktsjordemoder i Hunstrup.

Distriktsjordemoder, Fru Margrete Jensine Drejer, V. Vandet, er afgaaet ved Døden.

Reservejordemoder, Fru Kirstine Mariane Kirk, Sjørring, er ansat som Distriktsjordemoder i V. Vandet.

Sygehusene i Thisted Amt har nu i en lang Aarrække ikke undergaaet Udvidelser eller Ændringer af Betydning. Angaaende Belægningsforholdene m. m. henvises til Tabel XII.

Overlægerne ved de to største Sygehuse, i Thisted og i Nykøbing, har paapeget den alvorlige Overbelægning, der har været, særlig i de sidste Aar. Udviklingen har medført, at Amtets Sygehuse paa en Række Omraader ikke kan opfylde Nutidens Fordringer. Thisted Amt er nu det eneste i Landet, hvor der ikke er nogen medicinsk Afdeling, og Savnet er her særlig føleligt p. Gr. af den store Afstand til Righospitalet og andre Behandlingssteder.

Oversigt over Belægningsforholdene m. m. paa Sygehusene i Thisted Amt i 1942.

Tabel XII.

	By- & Amts- sygehuset i Thisted	By- & Amts- sygehuset i Nykøbing	Amtssyge- huset i Fjerritslev	Amtssyge- huset i Koldby	Amtssyge- huset i Vestervig	Amtssyge- huset i Hvidbjerg
<i>Antal Sengepladser, ialt</i>	148	88	35	25	21	12
a) medicinsk-kirurgiske	104	68	25	17	16	6
b) epidemiske	26	14	10	8	5	6
c) Tuberkulosepladser	18	6	0	0	0	0
<i>Funktionærer, ialt</i>	80	81	17	11	11	6
a) Læger	5	5	1	1	1	1
b) Sygeplejersker og Elever	40	44	8	6	6	3
c) andre Funktionærer	35	32	8	4	4	2
<i>Patienter ved Aarets Begyndelse..</i>	118	84	28	11	16	0
<i>Indlagte i Aarets Løb, ialt</i>	2082	1634	419	161	288	120
a) medicinsk-kirurgiske	1968	1495	381	133	212	85
b) epidemiske	107	125	38	28	76	35
c) paa Tuberkulosepladser	7	14	0	0	0	0
<i>Døde</i>	64	71	16	4	10	8
<i>Patienter ved Aarets Udgang</i>	123	83	31	15	26	8
<i>Antal Sygedage</i>	52701	42523	10638	6582	7829	2724
a) medicinsk-kirurgiske	48033	37418	9140	5669	5218	1456
b) epidemiske	4294	4138	1498	913	2611	1268
c) paa Tuberkulosepladser	374	967	0	0	0	0
<i>Daglig Gennemsnitsbelægning</i>	144,38	116,50	29,1	18,0	21,45	7,5
a) paa med.-kir. Afdeling	131,60	102,51	25	15,5	14,30	4,0
b) „ epidemisk Afdeling	11,76	11,34	4,1	2,5	7,15	3,5
c) „ Tuberkulosepladser	1,02	2,65	0	0	0	0
<i>Antal Kostdage</i>	82852	74421	16161	9717	10190	4330
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Udgift pr. Kostdag</i> ..	1,36	1,41	1,42	1,58	1,64	1,37
<i>Driftsudgifter (Finansaar 1941/42).</i>	495126,89	474473,85	78080,94	56093,83	51969,51	19472,05
1) heraf Lønningskonto	155944,67	150489,68	23345,84	14802,19	13842,16	6855,16
2) „ Forplejningskonto	112733,27	104967,83	22980,75	15390,72	16704,29	5928,49
<i>Daglig Driftsudgift pr. Patient</i>	9,38	10,89	7,56	9,84	8,41	8,30
<i>Driftsindtægter, ialt</i>	502567,89	474473,85	78080,94	56093,83	51624,27	19472,05
1) heraf Indtægter ved Kur og Pleje	210943,75	182683,63	41657,60	24226,55	22800,00	9043,00
2) andre Indtægter	29516,05	28324,51	68,49	0,00	330,00	0,00
3) Tilskud fra Stat, Amt og Kommuner ..	262108,09	263465,71	36354,85	31867,28	28494,27	10429,05

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRAAD